herpy

ORMAR

Carpet Python

Morelia spilota

Morelia spilota är en kraftig, delvis trädlevande pyton med mycket vid utbredning i Australien och på södra Nya Guinea. Mönstret varierar från band och fläckar till svart och gul teckning, och storleken från omkring 120 till 300 cm beroende på underart. Den blir lugn med åldern och trivs i ett stort, högt terrarium, men den blir stor och lever i 20-30 år.

Familj: Pythonidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**120-300 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**20-30 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Savann, torrskog och regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**150 × 75 × 90 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**32-38 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**10-50 ägg**
Kullar per år	**1**
Inkubation	**50-55 dagar** vid 31-32 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Morelia spilota är en medelstor till stor pyton med brett huvud, tydlig hals, lodrät pupill och värmekänsliga gropar längs läpparna. Mönstret och färgerna varierar mycket: mörka band, fläckar eller romber på en bakgrund av brunt, grått, olivgrönt eller svart med ljusare teckningar i grädde, gult eller guld. Ungarna är ofta gråaktigt tecknade och får sina färger först under de första åren, och hos vissa former blir de ljusa partierna otydligare med åldern.

Genomsnittslängden är omkring 200 cm, men det är stor skillnad mellan underarterna: *M. s. variegata* är den minsta och blir typiskt 120-180 cm, *M. s. harrisoni* omkring 150 cm, *M. s. cheynei* 150-210 cm, medan *M. s. mcdowelli* är den största och når 270-300 cm. Honorna är ofta större än hanarna, och hos vissa underarter är de mycket tyngre. Vikten kan nå 15 kg.

Sex underarter är allmänt erkända (*M. s. cheynei*, *M. s. harrisoni*, *M. s. mcdowelli*, *M. s. metcalfei*, *M. s. spilota* och *M. s. variegata*), och vissa författare för fler. Några tidigare underarter har upphöjts till egna arter: *Morelia imbricata* i sydvästra Australien och *Morelia bredli* i centrala Australien. De flesta djur i handeln är uppfödda och tillhör *cheynei*, *mcdowelli*, *spilota*,

variegata och *harrisoni*. Det finns också en rad selektivt avlade färgformer. Skötseln är densamma för dem alla; bara storleken och kraven på utrymme och kyla under vinterperioden varierar.

Utbredning och livsmiljö

Morelia spilota har en av de vidaste utbredningarna bland Australiens pytonormar. Arten finns nästan överallt i Australien utom i det torra inlandet och i yttersta södra Victoria, och dessutom på södra kusten av Nya Guinea från Papua Nya Guinea till Merauke i den indonesiska delen av ön. Underarterna har var sitt område: *M. s. cheynei* i regnskogen i nordöstra Queensland, *M. s. mcdowelli* längs östkusten från Kap Yorkhalvön till norra New South Wales, *M. s. spilota* i kustområdena i New South Wales, *M. s. metcalfei* i inlandet i sydöstra Australien från södra Queensland till Victoria och South Australia, *M. s. variegata* i norra Australien och *M. s. harrisoni* på Nya Guinea.

IUCN räknar arten som livskraftig.

> **Naturlig utbredning:** Australien, Indonesien och Papua Nya Guinea.

LIVSMILJÖ

Morelia spilota är mycket anpassningsbar och finns i tropisk regnskog, torra skogar, savannskog, klippområden och i och omkring städer. Trots att arten är delvis trädlevande ses den oftast på marken, och den kan använda hålor som andra djur har grävt. Den är huvudsakligen nattaktiv, men kan vara aktiv under dagtid och solar sig ofta öppet. Bytet fångas med kvävningsgrepp och består av små däggdjur, fåglar och ödlor.

Klimatet varierar från tropiskt i norr till tempererat i söder, där vintrarna är kalla. *M. s. spilota* från de svala kustområdena i New South Wales har delvis egna krav.

Skötsel

TERRARIET

En vuxen *Morelia spilota* ska ha ett terrarium på minst 150 × 75 × 90 cm. Det passar de mindre underarterna på 1,5-2 m. För de större, upp till 3 m, ska terrariet vara minst 200 × 100 × 90 cm. Tumregeln är att terrariets längd motsvarar ormens längd och bredden hälften. Arten är delvis trädlevande, så det ska vara minst 90 cm höjd med klättergrenar, och större är bättre.

Terrariet ska ha frontöppning och vara så ogenomskinligt att ormen känner sig trygg. Öppning uppifrån, som i ett vanligt glasterrarium, stressar djuret, eftersom rovdjur i naturen kommer uppifrån. En ung orm trivs i ett litet, slutet lådterrarium med gömställen i stället för ett stort, öppet terrarium, men en etablerad ung orm kan också hållas i ett terrarium för vuxna om det finns många gömställen.

Det ska finnas minst två gömställen där ormen kan sitta helt dold och tryckt, en stabil klättergren eller en hylla och tät täckning av växter eller kork. Alla grenar sitter fast i väggarna. Som botten används 5-10 cm fuktighållande substrat, till exempel matjord blandad med sand eller kokosfiber, med ett lager löv ovanpå. Ta bort spillning direkt, och byt botten helt var 3:e-4:e månad. Tidningspapper och hushållspapper ska tas bort om de blir blöta, eftersom de ger hudinfektioner.

TEMPERATUR

Terrariet ska ha en tydlig gradient. Ytan under värmelampan ska vara 32-38 °C, den svala änden 24-26 °C och natten 22-25 °C. Den mindre *M. s. cheynei* från regnskogen klarar sig med 29-33 °C under lampan. Använd flera halogenlampor eller en strålningsvärmare, helst på termostat, och skydda alla lampor med nät. Mät ytan med en IR-termometer och gömstället med en digital givare.

Många underarter tål och trivs med en svalare vinter, där temperaturen sänks 3-5 °C och daglängden förkortas från omkring 14 till 10 timmar. Det stöder den naturliga årsrytmen och är en förutsättning för avel.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten är inte kräsen med luftfuktigheten och klarar sig inom ett brett intervall. Håll den på 40-60 % med en stor vattenskål med friskt vatten. Ett gömställe med fuktig sphagnum hjälper under hudömsning. Spraya terrariet 2-3 gånger om dagen om luften är mycket torr, och se till att det finns ventilation så att det kan torka mellan sprayningarna. Under hudömsning hjälper extra sprayning, men fuktigt underlag som aldrig torkar ger hudinfektioner. Byt vattnet dagligen, och skrubba skålen varje vecka.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är huvudsakligen nattaktiv, men kan vara aktiv på dagen. UVB behövs inte för att hålla den vid liv, men det rekommenderas, eftersom det stöder D3-upptaget och dygnsrytmen. Använd ett T5-rör för skogsarter som täcker hälften av terrariets längd över värmeområdet, och placera klättergrenen så att avståndet från ryggen till röret är 25-35 cm. UV-indexet ska vara 2-3 på den högsta platsen. Håll ljuset tänt 14 timmar på sommaren och 10 timmar på vintern.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Morelia spilota äter hela bytesdjur. Använd frysta och upptinade möss och råttor, inte levande, och värm dem till omkring 38 °C. Hamstrar, ökenråttor, vaktlar och kycklingar kan användas för omväxling. Ge bytet med en lång pincett med mjuk spets.

Ungar matas med 1-2 veckors mellanrum och vuxna med 2-4 veckors mellanrum. Bytets vikt ska vara omkring 10 % av ormens, och det får högst vara en och en halv gång så brett som ormen på det tjockaste stället. Väg ormen regelbundet för att undvika övervikt.

Ungar som bara har fått möss kan vägra äta annat. Ge dem därför råttor och annat byte tidigt, och byt gradvis från möss till små råttor. Tillskott är inte nödvändiga, men en lätt pudring med kalk och D3 då och då kan användas.

BETEENDE OCH HANTERING

Morelia spilota är nyfiken och aktiv och vänjer sig i regel bra vid hantering. Ungar under 1-2 år är ofta nervösa och biter; de lugnar sig med åldern. Låt en ny orm vara i fred i två veckor, och börja sedan med korta tillfällen på högst 5 minuter med några dagars mellanrum. Rör först vid huvudet med en pappersrulle, så att ormen vet att det inte är matdags.

Lyft den med båda händerna, en under kroppen och en framåt, och ta aldrig tag i svansen. Ormen lindar sig runt armarna som om de vore grenar. Låt den inte ringla sig runt halsen, och låt inte barn hantera en stor orm ensamma. Ormen hålls ensam. Flera djur ihop ger stress och strid om resurserna, och hanar slåss under parningstiden.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna blir ofta större än hanarna, och hos vissa underarter är de mycket tyngre. Ålder och storlek vid könsmognad varierar mellan underarterna och är inte dokumenterade samlat för arten. Könet bestäms säkrast med en sond, som bara en erfaren person eller en veterinär bör använda. Före avel ska honan vara i god hull, medan hanen hålls smal och muskulös.

PARNING

De flesta djur förökar sig en gång om året. Aveln sätts igång på hösten genom att gradvis sänka nattemperaturen till 18-21 °C och korta daglängden till 10-12 timmar, medan temperaturen under lampan fortsatt är minst 32 °C. Honan ska få extra måltider före säsongen, och hanen ska vara smal. Hanen sätts i honans terrarium, och parningen sker på natten och kan pågå i 12 timmar eller mer. Hanarna slåss mot varandra under säsongen och kan skada sig, så de hålls åtskilda.

Efter befruktningen får honan en tydlig uppsvällning mitt på kroppen. Hon hålls ensam med en temperatur på minst 35 °C under lampan och en bolåda med fuktigt underlag, och hon slutar som regel äta.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Omkring tre veckor efter ägglossningen ömsar honan skinn, och ca 25 dagar efter hudömsningen lägger hon äggen. Antalet är normalt 10-25, men kan nå 50. Honan lägger sig runt äggen, håller dem varma med muskelskakningar och försvarar dem. Bolådan ska vara tillräckligt stor för att hon ska kunna ligga hoprullad runt alla äggen, och underlaget ska vara fuktigt.

INKUBATION

Äggen kan ruvas av honan själv eller i en kläckningsmaskin. Vid konstgjord kläckning ska luftfuktigheten vara 95-100 %, utan att äggen har direkt kontakt med vatten, och temperaturen 31-32 °C. Då kläcks äggen efter 50-55 dagar.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är pennstjocka vid kläckningen. De ska ha små lådor med ogenomskinliga sidor, gömställen, en vattenskål och en klätterpinne och matas med en liten mus med 1-2 veckors mellanrum. Ungarna är defensiva och nervösa, och man ska inte räkna med att färgerna är färdigutvecklade förrän efter 2-3 år.

Hälsa och vanliga misstag

Morelia spilota är härdig när skötseln är rätt. De typiska problemen är:

- Hudömsningsproblem och hudinfektioner vid för torr luft eller vid fuktigt underlag som aldrig torkar. Håll luftfuktigheten 40-60 %, erbjud ett fuktigt gömställe och byt underlag som är vått.
- Övervikt vid för tät eller för stor utfodring. Väg ormen regelbundet.
- Matvägran hos ungar som bara har fått möss och senare avvisar annat byte.
- Luftvägsinfektioner med väsande andning, slem eller öppen mun. De kräver veterinär.
- Brännskador från oskyddade lampor. Täck alla lampor med nät.

Ormar döljer sjukdom, så viktkontroll och anteckningar om utfodring, hudömsning och beteende är den bästa tidiga varningen. Kontakta en veterinär med erfarenhet av reptiler om ormen går ner i vikt, har andningsproblem eller inte äter på flera månader.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.